

neuvotteleva virkamies
Olli Simonen
Sosiaali- ja terveysministeriö

3.10.2006

Ravintolat savuttomiksi 1.6.2007 alkaen

Ravintolatupakointia koskeva tupakkalain muutos (Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta 700/2006, jäljempänä tupakkalaki tai laki) tulee voimaan 1.6.2007. Lain mukaan tupakointi on kielletty kaikissa ravitsemisliikkeissä 1.6.2007 alkaen. Se koskee kaikkia ravitsemisliikkeitä riippumatta esimerkiksi tarjoilutilan koosta tai anniskeluoikeuksista.

Ravintolatyöntekijät yhdenvertaiseen asemaan muiden työntekijöiden kanssa

Lain tavoitteena on suojata ravintolatyöntekijät tahattomalta tupakansavualtistukselta työssään samalla tavoin kuin kaikki muutkin työntekijät suojattiin tupakkalailla 1.3.1995, jolloin tupakointi kiellettiin lailla kaikilla suomalaisilla työpaikoilla ravintoloita lukuun ottamatta. Voimaan tulevan ravintoloita koskevan lakimuutoksen seurauksena myös ravintoloiden asiakkaiden tahaton altistuminen tupakansavulle ravitsemisliikkeissä vähenee.

Lain muuttamiseen päädyttiin, kun nykyisillä (voimassaolevilla) säännöksillä ei saavutettu työntekijöiden työsuojelusuojelutavoitetta. Ennen lakimuutoksen valmistelua tehdyt selvitykset osoittivat selvästi, että varsin harvan suomalaisen ravintolan savuttomat tilat ovat savuttomia. Kun enintään puolet ravintoloiden tarjoilutiloista oli varattuna tupakoiville asiakkaille, työntekijöiden altistuminen tupakansavulle ei ollut käytännössä vähentynyt lainkaan. Lisäksi on otettava huomioon, että nykyinen voimassaoleva laki ei koske ravintoloita, joiden tarjoilutila on 50 m² tai pienempi. Näissä ravintoloissa työntekijöiden suojelua ei käytännössä ole ollenkaan.

Siirtymäaika vain erityistilanteissa

Uuteen lakiin sisältyy erillinen kahden vuoden siirtymäsäännös niille ravintoloille, jotka ovat järjestäneet tupakoiville asiakkaille tarkoitetut tarjoilutilat lain edellyttämällä tavalla niin, ettei tupakansavu kulkeudu savullisen tarjoilutilan alueelta muualle savuttomaan ravintolaan. Siirtymäaika ei ole automaatio, vaan sitä on haettava kunnan valvontaviranomaiselta, joka arvioi siirtymäajan edellytysten olemassaolon ravintolan hankkiman asiantuntijalausannon, tekemänsä tarkastuksen tai kummankin edellä mainitun perusteella.

Tämän jälkeen valvontaviranomainen tekee siirtymäajasta ratkaisunsa, josta on mahdollista valittaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, joka vastaa tupakkalain toimeenpanon valvonnan ohjauksesta, määrittelee perusteet, joiden mukaan siirtymäaika koskevat päätösten edellytykset selvitetään, arvioidaan ja päätökset tehdään. Ohjeistuksella pyritään yhtenäisiin menettelytapoihin ja päätöksentekoon koko maassa.

Tupakointitilan rakentaminen luvanvaraista

Ravintola voi lain mukaan järjestää asiakkailleen tupakointitilat ravintolan sisätiloihin. Tupakointitilaa saa käyttää vain tupakointiin, sinne ei tarjoilla eikä siellä saa nauttia ruokaa eikä juomaa eikä sinne saa järjestää muitakaan oheistoimintoja. Tupakointitila ei näin ollen ole anniskelualue ja siitä tulee tehdä muutosilmoitus anniskelulupaviranomaiselle. Työskentely tupakointitilassa on kielletty järjestyksenpitoa, palo- ja pelastustoimintaa ja turvallisuudesta

huolehtimista lukuun ottamatta. Tilan siivoamisen edellytys on, että tila on tyhjä, huolellisesti tuuletettu ja että työntekijän työturvallisuudesta on huolehdittu.

Tilan rakentaminen edellyttää rakennuslupaviranomaisen luvan. Tupakointitilan rakenteellisista ja toimivuutta koskevista rakennusteknisistä vaatimuksista säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Tilan minimikoko määritellään valtioneuvoston asetuksella. Tupakointitilalle säädetty vaatimukset ovat rakenteellisista ja teknistä työsuojelua, jolla estetään työntekijöiden tahaton altistuminen tupakansavulle ravintolassa.

Jos ravintola sallii tupakoinnin ravitsemisliikkeen ulkona olevassa tarjoilutilassa (esim. terassilla) tai muualla hallinnassaan olevalla ulkoalueella, sen on huolehdittava siitä, ettei tupakansavu kulkeudu avoimen ikkunan, oven, muun aukon tai ilmanvaihdon kautta ravitsemisliikkeen sisätiloihin. Säädös tarkoittaa käytännössä mm tupakoinnin kieltämistä ovien, ikkunoiden, tuuletusventtiilien ja -aukkojen lähellä.

Ilmoitusmahdollisuus rikkomuksista kaikilla

Ravintolatupakointikieltojen toimeenpano ja kieltojen noudattamisen valvonta on ravintolan omistajan tai hänen edustajansa tehtävä. Kunnan valvontaviranomaiset, työsuojeluviranomainen ja poliisi valvovat lain toimeenpanoa. Laki määrää, että mainitut valvontaviranomaiset ilmoittavat havaitsemistaan tupakointitilaa koskevien säännösten rikkomisesta anniskelulupaviranomaiselle ja tupakointitilan rakenteellisista rikkomuksista rakennusvalvontaviranomaisille. Lisäksi kunnan valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset ilmoittavat rikkomuksista toisilleen.

Ravintolan henkilökunnan tehtävänä on valvoa, että asiakkaat noudattavat tupakkalain kieltoja ja muita säännöksiä. Lain mukaan asiakkaalle on huomautettava heti kieltojen ja tupakointisäännösten rikkomisesta. Jos rikkominen huomautuksen jälkeen jatkuu, asiakas voidaan poistaa ravintolasta ja tuomita tupakointirikkomuksesta sakkoon. Jos ravintola ei toimeenpane lakia eikä valvo sen noudattamista, ravintolan haltija tai hänen edustajansa voidaan tuomita tupakkalain suojaamistoimenpiteiden rikkomisesta sakkoon edellytyksellä, että rikkominen on tahallista tai törkeää huolimattomuutta eikä korjauksia tupakansavun kulkeutumisen estämiseksi ole tehty valvontaviranomaisen kehoituksista huolimatta. Tupakointirikkomusten ja suojaamistoimenpiteiden rikkomusten tutkinta ja sakkorangaistuksesta päättäminen on poliisin ja virallisen syyttäjän tehtäviä. Rikkomuksia koskevat ilmoitukset syyttäjälle, käytännössä poliisille, voi valvontaviranomaisten ohella tehdä kuka tahansa.

Tupakkalain muutoslakiehdotuksen on valmistellut kolmikantatyöryhmä, jossa jäseninä olivat Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto (SHR), Palvelualojen ammattiliitto (PAM) ja sosiaali- ja terveysministeriö (STM) (terveysosasto, työsuojeluosasto) ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV). Valmistelevalle ryhmälle yksimielinen tavoite oli valmistella ravintolatyöntekijöiden työsuojelun turvaava ja toimiva lakiehdotus, ettei asiaan tarvitse enää myöhemmin palata muutostarpein.

Erityisesti huomattavaa

Kun laki tulee voimaan 1.6.2007, ravintola muuttuu savuttomaksi ravintolaksi, ellei se ole sitä ennen saanut myönteistä päätöstä siirtymäaikaan koskevaan hakemukseensa tai ellei se ole rakentanut hyväksyttyä tupakointitilaa. □